

Аспірант Східноєвропейського національний університет імені Лесі Українки

МОРАЛЬНО-РЕЛІГІЙНИЙ АСПЕКТ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

У зв'язку з численними морально-етичними та релігійними проблемами, що виникають у зв'язку з використанням сурогатного материнства законодавство багатьох країн обмежує використання даного методу. Виносити та народити дитину для подружньої пари є досить благородною ціллю, яка все ж таки викликає неоднозначні погляди у суспільства.

В ісламі та християнстві міститься чітко визначена позиція щодо можливості використання допоміжних репродуктивних технологій як способу подолання безпліддя.

Основоположним принципом у шаріаті є забезпечення різнобічних інтересів людини, задоволення його потреб та полегшення життя. Виходячи з цього принципу, ісламське право спрямоване на те, щоб забезпечити людині гарантії збереження основних фундаментальних цінностей: релігії, життя, розуму, честі, гідності, продовження роду, власності. Дані орієнтири визначають ісламський підхід до вирішення проблеми безпліддя. Якщо в результаті медичного обстеження буде визначено, що причину безпліддя можливо подолати будь якими способами медичного втручання, то релігія дозволяє використання даних методів, якщо вони не порушують первозданної суті людського організму.

У тому випадку, якщо традиційні методи лікування безпліддя виявляться неефективними, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей організмів подружжя, а також наявності медичного висновку щодо неможливості подолання проблеми безпліддя іншими способами, допускається використання допоміжних репродуктивних технологій, в тому числі сурогатного материнства.

Проте використання екстракорпорального запліднення обмежене лише рамками сім'ї, тобто для запліднення можливе використання лише гамет

подружжя. Будь яке використання донорських статевих клітин заборонено, оскільки суперечить ісламським релігійно-етнічним положенням та порушує святість і цілісність подружніх стосунків, допускаючи участь у сімейно-шлюбних відносинах третьої сторони. Ісламські богослови та правознавці при дослідженні даного питання наводять аналогії з проблемою усиновлення та гріхом подружньої зради.

Застосування екстракорпорального запліднення з використанням донорських гамет, на думку факхів, підпадає під визначення подружньої зради, тому, що порушує цілісність подружніх вуз, адже в організм жінки вводяться сперматозоїди чоловіка з яким вона не перебуває у зареєстрованому шлюбі. Порушується родовід сім'ї, виникають труднощі при визначенні батька та матері майбутньої дитини.

Ісламські богослови зазначають, що у відносинах сурогатного материнства материнські функції поділяються між двома жінками: генетичною матір'ю (яка надала свою яйцеклітину для запліднення та буде виховувати дитину після її народження), і сурогатною матір'ю (що виношує, народжує та передає дитину генетичним батькам). Проте відповідно до Корану матір'ю є жінка яка народила дитину. Таким чином, використання сурогатного материнства породжує проблему визначення матері дитини.

Сурогатне материнство на даний час викликає велику кількість суперечок. Серед негативних аспектів можна виділити те, що сурогатне материнство перетворює дітей на товар і створює ситуацію, коли заможні люди зможуть наймати жінок для виношування власних дітей. Не бажаючи пережити тяжкість народження дитини, псувати фігуру, або відриватись від роботи. Також можна твердити що материнство при цьому стає довірною роботою, і сурогатні матері погоджуючись надати батькам таку послугу керуються лише бажанням власного збагачення. Крім того, є небезпека що психіка сурогатної матері може травмуватись через необхідність віддати дитину після того зв'язку який встановлювався між нею та дитиною протягом дев'яти місяців вагітності.

Окремі феміністичні організації вважають що сурогатне материнство є формою експлуатації жінок, а представники духовенства вбачають у ньому антиморальну тенденцію, що суперечить основним засадам шлюбу та сім'ї.

Позитивними сторонами сурогатного материнства можна вважати те, що для сімей, бездітних, через відсутність у дружини зачати та виносити плід це єдина можливість отримати генетично «свою» дитину. Адже не для усіх сімейних пар є прийнятним усиновлення. Одні батьки стверджують що зможуть прийняти усиновлену дитину як свою власну, а у інших ніколи не виникне почуттів до дитини яка є чужою з генетичної точки зору. Також не можна погодитись з тим, що сурогатне материнство є експлуатацією жінки, адже особа що погодилась стати сурогатною матір'ю отримає за виконання цієї ролі значну матеріальну компенсацію, а також моральне задоволення від тієї користі яку вона приносить суспільству. Дослідження, що проводилось лікарем Betsy R. Aigen показало, що більш ніж 40% із 200 опитаних сурогатних матерів при підписанні договору сурогатного материнства керувались не матеріальною вигодою, а бажанням допомогти бездітним парам отримати «свою» дитину [1].

Проблема безпліддя на сьогоднішній день має тісний зв'язок і з розпадом молодих сімей. Адже подружжя яке немає можливості зачати та виносити дитину, як правило розлучається. Неоднозначною є і реакція суспільства. Громадська думка щодо цього питання коливається між двома полюсами. Представники однієї точки зору вказують на те, що чудово, що медицина може допомогти сім'ї отримати генетично «свою» дитину, і не важливо що для досягнення цієї цілі використовуються послуги сурогатної матері. Інші ж зазначають, що сурогатне материнство схоже на «купівлю» дитини. Тим більше виношування на народження дитини сурогатною матір'ю є аморальним та гріховним.

Таким чином, різноманітність морально-етичних поглядів, пов'язаних з використанням сурогатного материнства пов'язане з різнобічними релігійними, суспільно-історичними, культурними поглядами. Не рідко саме засоби масової інформації формують суспільну думку щодо цього питання, висвітлюючи

виключно негативні моменти пов'язані з даним методом ДРТ, це і створює негативне враження з боку суспільства. Отже держава, ЗМІ та релігійні організації повинні також залучатись до вирішення даного питання, чітко визначаючи свою позицію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Betsy H. Aigcn. Motivationsofsurrogatemothers. -Режим доступу до статті: [www. surrogasy.com](http://www.surrogasy.com). –Назва з екрану.